

Војни комплекс „Орешац”

АУТОМАТИЗОВАНО ТЕНКОВСКО СТРЕЛИШТЕ

„Орешац” је тренутно једино стрелиште у Војсци Србије које има услове за извршење програмских гађања оклопних јединица са употребом тешких покретних мета. Током ове године на стрелишту је забележено 118 дана гађања – тенковских, пешадијских, вежбовних – и на њима је присуствовало око 4.000 извршилаца гађања.

Пише Мира ШВЕДИЋ

Не постоји нико у Војсци Србије ко није чуо за тенковски полигон „Орешац”. Последњих година то име је чешће помињано у медијима, посебно у неколико наврата кад га је посетио председник државе и кад се на њему одвијала вежба „Одговор 21”, па су се многи запитали где се то место налази. Иако су га у почетку многи мешали са Орашцом код Тополе, то више није случај. Војни комплекс „Орешац” постао је препознатљив.

Запутили смо се тамо да видимо којим ритмом живе и раде запослени на стрелишту и да осетимо како „дише” то јединствено место, које је у два наврата 2017. и 2018. године проглашено за најбоље стрелиште на нивоу Команде за обуку. То високо место „Орешац” је заслужио сређеношћу простора и обимом гађања, јер је прилично активно стрелиште на коме се увек нешто дешава. Изабрали смо да га посетимо када нема гађања. Пратило нас

је мирно, сунчано јутро, без ветра, што је реткост, а пред нама се пружио поглед на зелену, брижно неговану и редовно кошену траву, на којој су се издавајали полигонски објекти. Дочекао нас је управник тог комплекса заставник прве класе Шандор Варга и као прави домаћин понудио топлим кафом. Пијемо је на недавно изграђеној посматрачници са које се пружа поглед на три паралелне беле стазе, које малтене додирују околне брестуљаче. Испред нас се распрострло 15 хектара земље, а управника питамо: – Како успевате да све ово покосите и уредно одржавате?

– Коси се око 20 хектара, што је око шести-

не од укупне површине стрелишта. Моћи ћемо и више јер смо по одобрењу начелника Генералштаба ВС добили трактор са косачицом. До сада се косило тримером, косачицом и мотокултиватором, као најјачом справом, али не може ни он да прође свуда јер имамо косине, кривине, усеке и много тога па мора да се покоси ручно, тримером. Не бих то могао без мојих људи. Добри су ми. Радим и ја много, а они ме следе. Мото је да све радимо заједно – започиње полигонску причу заставник Варга.

НА ОБОДУ ДЕЛИБЛАТСКЕ ПЕШЧАРЕ

Војни комплекс „Орешац” укотвљен је у јужном Банату већ 50 година – изграђен је у периоду 1970–1974. године, од када је и у употреби. Налази се на источним ободима Делиблатске пешчаре, 22 km јужно од Вршца. Асфалтним путем повезан је са Вршцем, Белом Црквом и посредно са Београдом. Из

Београда пут до њега води преко Банатских Карловаца и села Николинци, Улма, Избиште, Загајица, Парта, Стража. И када се угледају куће села Орешац, пут скреће налево. Историјено село остаје километар даље и повезано је асфалтним путем са ВК „Орешац“.

До стрелишта не води железничка пруга, али она постоји у селу Јасеново (7 km од Орешца), и то са укрцном и искрцном рампом погодном за укрцавање и искрцавање борбених возила са железничких вагона.

Стрелиште се простире на површини од 122,40 хектара. Југозападно од њега протиче канал Дунав–Тиса–Дунав, а у близини је и река Караш.

До 2006. године тај војни комплекс био је у надлежности Новосадског корпуса, а од тада, након извршене трансформације Војске, налази се у саставу Банатске бригаде Команде за обуку.

НЕПРЕКИДНЕ АКТИВНОСТИ

Потпуни назив тог места гласи „Аутоматизовано стрелиште за непосред-

но гађање наоружањем рода оклопних јединица и артиљерије” и намењено је за извршење припремних и бојних гађања из пешадијског оружја, наоружања оклопних јединица и артиљеријског наоружања, која су одобрена елаборатом и балистичко-сигурносном проценом.

Осим тога, „Орешац” је тренутно једино стрелиште у Војсци Србије које има услове за извршење програмских гађања оклопних јединица са употребом тешких покретних мета. Поље гађања има димензије од 350×1.200 ме-

Заставник прве класе
Шандор Варга

Гађања се изводе према редним бројевима гађања – од 1 до 14. Почињу са места, па са кратког застанка, па из покрета и све се то изводи по упутству и плану гађања у коме је регулисано шта се по редном броју тражи и које су мете у питању. Наш задатак и мисија је да све уредно функционише и током дневних и током ноћних гађања.

тара и састоји се из објеката и инсталација са којима је омогућено истовремено покретање три бочне тешке мете, три косе тешке мете, појављивање 21 мете на удаљењу од ватрене линије од 500 до 1.000 метара. У пољу гађања налазе се и два склоништа за показиваче погодака на косим и бочним метама, уколико откажу аутоматски показивачи погодака на њима.

Полазни рејон има димензије 350×100 m и састоји се из полазне платформе на којој се налазе борбена возила и оруђа за извршење гађања, командног торња, електроагрегата за напајање стрелишта електричном енергијом и уређаја за светлосну и звучну сигнализацију на полазном рејону. Захваљујући том агрегатском постројењу, стрелиште је аутономно у случају нестанка струје. Од полазне платформе и окретница пружају се три стазе за кретање борбених возила приликом извршења гађања. Свака је дуга 500 m, тако да три борбена возила могу истовремено да изводе гађање.

Борбена возила могу да се крећу само по одређеним стазама, окретницама и платформама како не би долазило до оштећења уређаја или инсталације на стрелишту. Ван стазе је забрањено кретање борбених и неборбених возила и вршење било каквих укопавања.

Гађањем се руководи из контролног торња, где су заједно руководилац гађања, контролни орган и оператер.

– Гађања се изводи према редним бројевима гађања – од 1 до 14. Почињу са места, па са кратког застанка, па из покрета и све се то изводи по упутству и плану гађања у коме је ре-

УПРАВНИЦИ

Досадашњи управници стрелишта били су старији водници прве класе Раде Стоиљковић (1974–1984), Славко Родић (1984–1998) и Милинко Аћимовић (1998–2011), те заставник Живко Дондур (2011–2015). Од 2015. године дужност управника стрелишта обавља заставник прве класе Шандор Варга.

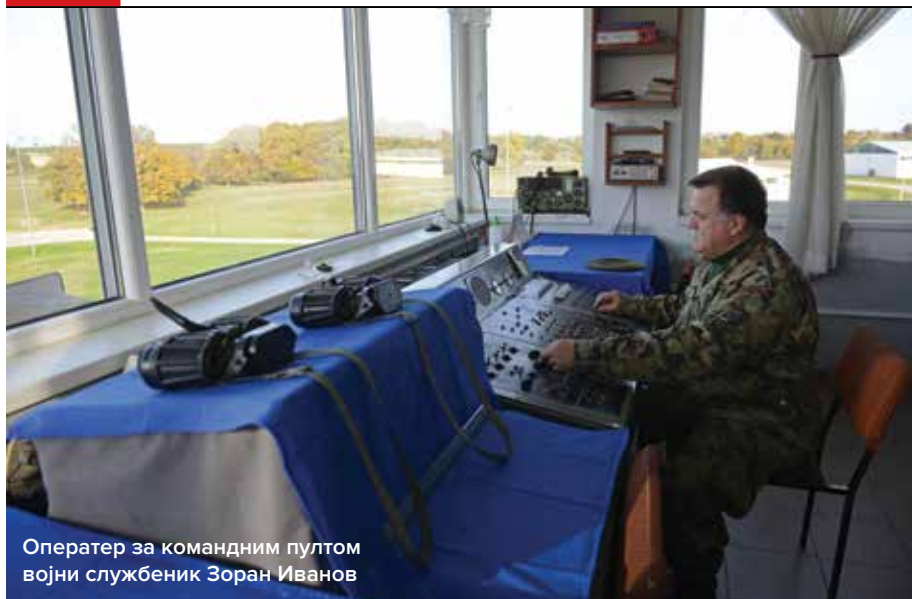
гулисано шта се по редном броју тражи и које су мете у питању. Наш задатак и мисија је да све уредно функционише и током дневних и током ноћних гађања. Крајњи домет за гађање је 1.260–1.300 метара. Одавде је некад гађала и артиљерија са уметнутим цевима – на окретници су се постављала оруђа, уметнуте цеви и гађало непосредно. Сада се таква гађања изводе на „Пасуљанским ливадама“, вероватно због транспорта оруђа – да се на истом месту спроведу припремна, вежбовна и бојна гађања – истиче заставник прве класе Варга.

Управник додаје да се на стрелишту не гађа само вежбовном већ и бојевом муницијом. Дозвољено је гађање „зољом“ 64 mm за редни број 5, из БВП се гађа вежбовном муницијом калибром 20 mm, али је ПКТ бојева муниција 12,7 милиметара. За бацач граната користи се искључиво вежбовна муниција, а за ручну одбрамбену бомбу, са којом се гађа од 1. новембра ове године (од кад је дозвољена употреба новоизграђеног Полигона за бацање ручне одбрамбене бомбе), користи се бојева муниција. Из пушака, пиштоља, митраљеза гађа се искључиво бојевом муницијом.

Шандор Варга каже да су активно-сти на полигону непрекидне.

ПОЉЕ ГАЂАЊА

Поље гађања има димензије 350×1.200 m и састоји се из објеката и инсталација са којима је омогућено истовремено покретање: три бочне тешке мете, три косе тешке мете, појављивање 21 мете на удаљењу од ватрене линије од 500 до 1.000 метара. Полазни рејон је димензија 350×100 m и од полазне платформе и окретница, које се налазе на удаљености од 500 m, пружају се три стазе за кретање борбених возила приликом гађања. Крајњи домет за гађање је 1.260–1.300 метара.

Оператер за командним пултом
војни службеник Зоран Иванов

Хангар где је ускладиштена борбена техника
која се користи за обуку, односно гађање

– Ударни период је целе године, мало се застане око јануарских празника. Статистика коју водим кроз дневник говори о импозантним цифрама – током ове године на стрелишту је забележено 118 дана гађања – тенковских, пешадијских, вежбовних – и на њима је присуствовало око 4.000 извршилаца гађања.

КОРИСНИЦИ

Стрелиште користе јединице МО и ГШ ВС, Војна академија, 72. и 63. бригада, јединице КЗО, све четири бригаде КоВ, јединице РВ и ПВО и други корисници који имају закључен уговор о коришћењу стрелишта (САЈ, МУП РС, Жандармерија).

Стрелиште ће бити од изузетног значаја за обуку јединица Војске посебно ако се уведе обавезно служење војног рока.

УНАПРЕЂЕЊЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

Наш домаћин нам описује који објекти чине стрелиште. Ту су контролни торањ, посматрачница, објекат за смештај људства (за 46 људи), хангар где је ускладиштена борбена техника која се користи за обуку, односно гађање – тенкови М84 и БВП М 80А. Техника је из 1. бригаде и то олакшава јединицама рад да не морају да је транспортују, осим муниције и горива. За вежбајуће јединице обезбеђен је и уре-

ђен простор за логорску просторију са електричном инсталацијом и расветом. У шаторе може да се смести до 600 људи. Уређена је и саобраћајница – одливни и дренажни канали и места где иду шахте. У логорској просторији јединице бораве у просеку десет дана, а ако су у питању вишедневна логоровања, онда остају и месец дана. Тада се формира пољска кухиња, у којој се припрема храна за сво људство на стрелишту. Док је била рочна војска и активан 2. центар за обуку у Панчеву, на „Орешцу” су реализовали своје терене, логоровања и гађања и у летњим и у зимским условима и некад је знало ту да буде и по 800 војника.

Шандор Варга је на полигону од Ђурђевдана 2015. године. Он је пети управник и свако од његових претходника оставио је свој печат. Наш „водич” у тај свет мајор Раде Даљевић из Команде Банатске бригаде каже да је Шандоров допринос највећи. Он је са својим људством, а уз подршку претпостављених команди, у протеклих неколико година свакодневно интензивно радио на уређењу, проширењу намене и капацитета стрелишта, како би се прилагодило садашњим потребама Војске. Сам Варга каже:

– Почео сам са обележавањем објеката и путне инфраструктуре, потом са увођењем расвете и хидрантске мреже. Направили смо посматрачницу, чуварницу и уредили пријавницу па сад у ној имамо и струју и воду. Недавно смо изградили и заклон за бацање ручне одбрамбене бомбе. Потом смо раскрчили канал Дунав–Тиса–Дунав од жбуња и дивљег растиња на полигону. Уведени су семафори и катадиоптери дуж пута јер се дешава да током ноћи борбена возила изгубе оријентацију. Нове су и чесма, место пуњења и пражњења наоружања, канте и пралиште, у коме се перу блатњава возила како би у хангар улазила чиста. Олакшавајућа околност је што осим људи који су по формацији возачи и стрелци имам и оператере, који су уједно мајстори електричари. Они одржавају електричне инсталације, водове, уређа-

је. Не могу да раде ремонте, али сам сигуран у њих, јер су стручни за оно што раде.

СУЖИВОТ СА ИСТОИМЕНИМ СЕЛОМ

Сарадња са малобројним мештанима (око 300 људи) обострана је и традиционално добра.

– Сви се питају зашто стрелиште није ограђено жицом. Једноставно, тих година кад се одлучивало да ту буде полигон, морало се водити рачуна да се на обронцима у правцу дејству налазе обрадиве површине и није се могло спречити становништво да иде у њиве, јер од тога живе. Тако да стрелиште живи заједно са селом још од 1974. године. Ми гађамо од 12 или од 15 часова, зависно од годишњег доба, да би они могли да обрађују своју земљу. Немамо никаквих проблема са мештанима. Стално су уз нас и ми са њима живимо. Поштују оно што смо се договорили од почетка рада стрелишта – истиче управник.

Војска је такође помогла селу тако што је довела воду. Полигон има водовод са којим су се мештани повезали. И како нам каже Варга, они су међу првима који су на тој територији добили воду. Добили су и асфалтни

пут, а захваљујући агрегату са стрелишта, и када немају струју, имају воду.

С друге стране, Војска има подршку локалне самоуправе града Вршца и предузећа, посебно ЈКП „Други октобар”. Они су ту да односе смеће, да отпуше кад се неке цеви запуше, да разгину снег кад напада...

Запослени на стрелишту са цивилима деле још нешто – археолошки локалитет „Жидовар”, вишеслојно праисторијско насеље из бронзаног и старијег гвозденог доба, датирано на 2. миленијум пре нове ере. То је у археолошким круговима познато налазиште које је под заштитом државе. За посетиоце такође важи правило да могу да га посете од 12 саги. Запослени на стрелишту кажу да археолозима одговара да неко чува то налазиште, јер би иначе било похарано.

ПЛАНОВИ УРЕЂЕЊА

Наравно, планове за будућност овог 50 година старог стрелишта оставили смо за крај.

– Волео бих да се смештај за људе мало уреди. Некад је било планирано много тога. По идејном решењу које имам, овде је требало да буде 38 објеката, али видимо да то није тако. Трбало је да буду бензинска пумпа, складиште за муницију, смештајни капа-

цитети, управа полигона, амбуланта, кухиња... И све то што недостаје олакшало би боравак јединицама. Да имамо кухињу, из јединица би само дошли кувари и понели храну. Овако морају да обезбеде комплетну логистику. Имамо проблем и са мањком смештајних капацитета. Мислим да би то требало додатно да се уреди с обзиром на то да је сада ово стрелиште постало важно, да се на њему дешавају бројне активности, медијски занимљиве, да се стрелци припремају за такмичења, одржавају вежбе, увежбавања и да на стрелиште не долазе само припадници Војске већ и МУП-а, Жандармерије.

Доста тога је у процесу рада. По плану уређења полигона сваке године долази им део инжењеријских јединица које помажу у одржавању и унапређењу инфраструктуре. Сређују им стазе. Стаза број 1 је реновирана, а остале две ће бити ускоро. Кажу да то тенковима и гусеничарима не смета, али точкашима и те како.

Уз причу о стрелишту сазнајемо понешто и о људима који овде раде. Већина запослених живи на територији општина Бела Црква и Вршац и сви су удаљени само петнаестак минута возње до посла. |

Фото: Горан Станковић

